

Rechten in de psychiatrie

De voorwaardelijke machtiging in de psychiatrie

Inhoud

1. De voorwaardelijke machtiging	pag 1
2. Hoe krijg ik een voorwaardelijke machtiging?	pag 2
3. Ik heb een voorwaardelijke machtiging. Wat is er mogelijk?	pag 3
4. Hoe lang duurt een voorwaardelijke machtiging?	pag 4
5. Klachten	pag 4
6. Meer informatie	pag 4

De voorwaardelijke machtiging moet voorkomen dat u gedwongen wordt opgenomen in een psychiatrische instelling. De verwachting is, dat als u zich aan bepaalde voorwaarden houdt, u niet opgenomen hoeft te worden. Deze voorwaarden staan in de voorwaardelijke machtiging. Houdt u zich niet aan de voorwaarden of is er toch nog sprake van gevaar, dan kunt u alsnog gedwongen worden opgenomen. De rechter beslist of u een voorwaardelijke machtiging krijgt. Hieronder leest u hoe u een voorwaardelijke machtiging krijgt, welke rechten u hebt en hoe de voorwaardelijke machtiging eindigt.

1. De voorwaardelijke machtiging

Wat is een voorwaardelijke machtiging en voor wie is deze bedoeld?

Soms vinden mensen in uw omgeving dat u moet worden behandeld voor een psychische stoornis. Zij vinden dat u, door die psychische stoornis, een gevaar bent voor uzelf of anderen. Om te zorgen dat die behandeling plaatsvindt, kunnen zij een voorwaardelijke machtiging voor u aanvragen. U kunt dat overigens ook zelf doen.

Met een voorwaardelijke machtiging worden voorwaarden aan u gesteld, zoals bijvoorbeeld het innemen van medicijnen of het volgen van therapie. De verwachting is, dat als u zich aan deze voorwaarden houdt u niet opgenomen hoeft te worden. Houdt u zich niet aan de voorwaarden of is er nog sprake van gevaar, dan kunt u gedwongen worden opgenomen. De voorwaardelijke machtiging is mogelijk voor personen vanaf twaalf jaar.

2. Hoe krijg ik een voorwaardelijke machtiging?

Voor het aanvragen van een voorwaardelijke machtiging moet een psychiater een geneeskundige verklaring opstellen. Ook moet er een behandelingsplan zijn. De rechter beslist uiteindelijk of er een voorwaardelijke machtiging komt.

Voor het aanvragen van een voorwaardelijke machtiging stelt een psychiater een geneeskundige verklaring op. Dit moet een psychiater doen bij wie u niet onder behandeling bent. In die verklaring beschrijft de psychiater hoe het met uw gezondheid is. Ook geeft hij een antwoord op de volgende vragen:

1. Is er sprake van gevaar?
2. Wordt dat gevaar veroorzaakt door een psychische stoornis?
3. Als u zich aan bepaalde voorwaarden houdt, kan het gevaar dan zonder opname in de psychiatrische instelling worden afgewend?

Beantwoordt de psychiater deze drie vragen met JA, dan stelt hij de geneeskundige verklaring op. Samen met het verzoek om een voorwaardelijke machtiging stuurt hij deze verklaring naar de officier van justitie. De officier stuurt de papieren door naar de rechter als hij vindt dat een voorwaardelijke machtiging nodig is.

Voorbeeld: U bent psychotisch en gebruikt regelmatig drugs. Volgens de verklaring van de psychiater wordt uw psychose erger door het drugsgebruik. U verwaarloost uzelf, neemt uw medicijnen niet meer in en bedreigt uw bureu. Wanneer u geen drugs gebruikt, bent u met enige ondersteuning in staat uw eigen leven te leiden.

Bij de voorwaardelijke machtiging kan dan als voorwaarde worden gesteld dat u géén drugs gebruikt. En dat u onder begeleiding van uw arts uw medicijnen inneemt.

De rechter kan pas een beslissing nemen over een voorwaardelijke machtiging, als hij van uw psychiater een behandelingsplan heeft gekregen. Dit behandelingsplan wordt opgesteld door de psychiater die verantwoordelijk zal zijn voor uw behandeling.

Krijg ik vooraf nog iets te zeggen over mijn behandelingsplan?

Ja. Uw psychiater overlegt met u over uw behandeling en stelt een behandelingsplan op. Hierin beschrijft hij:

- hoe uw behandeling er uit zal zien, bijvoorbeeld dat u medicatie gebruikt of naar dagbesteding gaat;
- hoe er op wordt toegezien dat het gevaar buiten het ziekenhuis wordt afgewend;
- in welke psychiatrische instelling u wordt opgenomen als het niet goed gaat of als u zich niet aan de voorwaarden houdt;
- of u instemt met het behandelingsplan.

Uw instemming met het behandelingsplan is niet noodzakelijk, maar wel gewenst. Er moet wel met u overlegd zijn. Als u niet instemt, maar de behandelaar denkt dat u zich toch aan de behandelingsvoorwaarden zult houden, dan schrijft hij dat op. Hij schrijft daarbij op waarom hij dat denkt. Over een behandelingsplan leest u meer onder het kopje 'Uw rechten in het psychiatrisch ziekenhuis' bij de downloads op de website van de Stichting PVP.

Het behandelingsplan wordt aan de rechter gegeven. De rechter beslist of u een voorwaardelijke machtiging krijgt.

Wat doet de rechter?

Heeft de rechter de stukken van de officier gekregen, dan roept hij u op voor een hoorzitting. Uw advocaat is daar bij aanwezig. Tijdens de hoorzitting schrijft een griffier op wat er wordt gezegd.

De rechter kan de volgende personen oproepen:

- degene die de voorwaardelijke machtiging heeft aangevraagd;
- de psychiater die de geneeskundige verklaring opstelde;
- uw behandelaar, die met u heeft overlegd over het behandelingsplan;
- uw partner.

De rechter kan ook nog getuigen en andere deskundigen oproepen. U kunt de rechter daar ook om vragen. Zo'n deskundige kan een onafhankelijke psychiater zijn, die zijn mening geeft over de eventuele noodzaak van een voorwaardelijke machtiging. Dit onderzoek heet een 'contra-expertise'.

Krijg ik een advocaat?

Ja, u krijgt een advocaat toegewezen via de Raad voor Rechtsbijstand. De advocaat bespreekt alles met u voordat de rechter u hoort. De bijstand van de advocaat is gratis.

Hoe beslist de rechter?

Op basis van het behandelingsplan, de geneeskundige verklaring en de informatie die hij krijgt bij de hoorzitting, neemt de rechter een beslissing.

De rechter zoekt een antwoord op de volgende drie vragen:

1. Is er sprake van gevaar?
2. Wordt dat gevaar veroorzaakt door een psychische stoornis?
3. Als u zich aan bepaalde voorwaarden houdt, kan het gevaar dan zonder opname in de psychiatrische instelling worden afgewend?

Beantwoordt de rechter de drie vragen met JA, dan kan hij voorwaarden stellen waar u zich aan moet houden. Hij geeft de voorwaardelijke machtiging af als u akkoord gaat met de voorwaarden, of als hij kan aannemen dat u die zult naleven.

Kan de rechter ook extra voorwaarden opleggen?

Ja. De meeste voorwaarden staan in het behandelingsplan dat u samen met uw behandelaar hebt opgesteld. Daarnaast kan de rechter u extra voorwaarden opleggen. Dat kan onder meer gaan over uw gedrag. De rechter stelt bijvoorbeeld als voorwaarde dat u geen drugs gebruikt of dat u geen voorbijgangers lastig valt in het winkelcentrum.

Wie komen te weten dat ik een voorwaardelijke machtiging heb?

In de eerste plaats uzelf. U krijgt een kopie van de voorwaardelijke machtiging. Er gaan ook kopieën naar uw advocaat, de officier van justitie, de inspecteur voor de gezondheidszorg, uw partner, degene die de voorwaardelijke machtiging heeft aangevraagd, en - als u die heeft - uw wettelijke vertegenwoordiger.

Ook uw huisarts en uw behandelaar komen te weten dat u een voorwaardelijke machtiging hebt.

3. Ik heb een voorwaardelijke machtiging. Wat is er mogelijk?

Kan het behandelingsplan nog veranderd worden?

Is de voorwaardelijke machtiging afgegeven, dan kunt u met uw behandelaar het behandelingsplan veranderen. De rechter komt er verder niet aan te pas. Wel krijgen de rechtbank en de officier van justitie een kopie van het nieuwe behandelingsplan.

De rechter moet wel worden ingeschakeld als:

- u en uw behandelaar het niet eens zijn over een verandering van het behandelingsplan;
- u of uw behandelaar de extra voorwaarden wil veranderen die de rechter heeft gesteld.

De officier van justitie moet dan schriftelijk worden verzocht om de rechter in te schakelen.

Kan ik van behandelaar veranderen?

Ja. Maar ook daarover beslist de rechter. U kunt een verzoek indienen bij de officier van justitie waarin u schrijft dat u een andere behandelaar wilt. De officier kan dit verzoek dan weer doorsturen naar de rechter.

Kan ik met een voorwaardelijke machtiging vrijwillig worden opgenomen?

Ja. Als u zelf vindt dat het niet goed met u gaat, kunt u aan de geneesheer-directeur vragen om u op te nemen. Als hij ook vindt dat een opname goed voor u is, dan wordt u vrijwillig opgenomen. Meer informatie over uw rechten tijdens uw vrijwillige opname leest u onder het kopje 'Uw rechten in het psychiatrisch ziekenhuis' bij de downloads op de website van de Stichting PVP.

Kan ik met een voorwaardelijke machtiging tegen mijn wil worden opgenomen?

Ja. U kunt gedwongen worden opgenomen als u zich niet houdt aan de voorwaarden of als er toch nog sprake is van gevaar. Uw behandelaar geeft dan door aan de geneesheer-directeur dat u moet worden opgenomen. De geneesheer-directeur beslist of u wel of niet gedwongen wordt opgenomen. Hij hoeft u niet daarvoor te horen. Wel moet hij, voordat u wordt opgenomen, goed geïnformeerd zijn over hoe het met u gaat. Hij kan dit doen door met uw behandelaar te praten. Ook kan hij zelf met u praten of iemand anders dit laten doen. De geneesheer-directeur stuurt u een brief als hij een beslissing tot dwangopneming heeft genomen.

Wordt u gedwongen opgenomen, dan wordt de voorwaardelijke machtiging omgezet in een voorlopige machtiging. Over uw rechten tijdens de gedwongen opname leest u onder het kopje 'De gedwongen opname in het psychiatrisch ziekenhuis' bij de downloads op de website van de Stichting PVP. Dezelfde mensen die over uw voorwaardelijke machtiging zijn geïnformeerd krijgen nu ook bericht.

Hoe kan ik bezwaar maken tegen een onvrijwillige opname?

Bent u het niet eens met de onvrijwillige opname, dan kunt u de officier van justitie schriftelijk vragen de rechter daarover te laten beslissen. Bij dat verzoek moet u dan een kopie van de brief van de geneesheer-directeur meesturen. De rechter houdt opnieuw een hoorzitting. Uw advocaat staat u bij. De rechter beslist of de onvrijwillige opname terecht is.

4. Hoe lang duurt een voorwaardelijke machtiging?

De voorwaardelijke machtiging duurt maximaal een half jaar, maar kan ook voor kortere tijd worden afgegeven. Als de geldigheidsduur van de voorwaardelijke machtiging is verstreken en er is geen verlenging aangevraagd, dan hoeft u zich niet meer aan de voorwaarden te houden. U krijgt daarover een brief van uw behandelaar. De inspecteur voor de gezondheidszorg en de officier van justitie ontvangen een kopie van die brief. Is er wel een verlenging aangevraagd, dan kan de rechter de voorwaardelijke machtiging steeds met maximaal een jaar verlengen.

Hoe krijg ik een verlenging?

Het verlengen van een voorwaardelijke machtiging gaat ongeveer hetzelfde als het aanvragen van een voorwaardelijke machtiging. Ongeveer zes weken voordat uw voorwaardelijke machtiging afloopt, stelt een (onafhankelijke) psychiater een verklaring op. Die verklaring gaat naar de officier van justitie, samen met een verslag van de behandeling en de resultaten daarvan. De officier van justitie schakelt vervolgens de rechter in. Die beslist binnen drie weken over een verlenging.

Kan ik een voorwaardelijke machtiging beëindigen?

Nee, wél kunt u de behandelaar vragen een schriftelijke verklaring af te geven waarin staat dat u niet langer lijdt aan een psychische stoornis of een gevaar vormt voor uzelf of uw omgeving. Met deze verklaring kan de voorwaardelijke machtiging niet langer tot een gedwongen opname leiden.

Weigert uw behandelaar een dergelijke verklaring te geven, dan kunt u via de officier van justitie de rechter vragen hierover een beslissing te nemen.

5. Klachten

Als u in behandeling bent bij een psychiatrische instelling, kunnen er dingen mis gaan. Vindt u dat u verkeerd of onzorgvuldig behandeld bent, dan kunt u een klacht indienen. Vaak helpt een gesprek met diegene die bij de klacht betrokken is om het probleem op te lossen. Maar u kunt ook naar de klachtencommissie gaan. De patiëntenvertrouwenspersoon (pvp) kan u daarbij helpen.

De patiëntenvertrouwenspersoon

Hebt u vragen of klachten waar u met uw behandelaars niet uitkomt, dan kunt u terecht bij de patiëntenvertrouwenspersoon (pvp). De pvp weet welke rechten en plichten u als cliënt in de geestelijke gezondheidszorg heeft. De pvp kan helpen bij alle klachten over een ggz-instelling. De pvp behartigt uw belangen zoals u die zelf ziet. De pvp doet niets zonder uw toestemming. Bovendien is de pvp onafhankelijk. De pvp is niet in dienst van de instelling waar u behandeld wordt, maar bij de landelijke Stichting PVP. Het advies en de hulp van de pvp zijn gratis.

Informatie over de patiëntenvertrouwenspersoon vindt u op de posters en folders op de afdeling. U kunt ook de receptie van de instelling bellen en vragen wie de pvp bij de instelling is.

U kunt ook bellen of mailen met de landelijke helpdesk van de Stichting PVP. Daar werken patiëntenvertrouwenspersonen die u verder kunnen helpen. Bereikbaar via telefoonnummer: T **0900 4448888**, helpdesk@pvp.nl of kijk op **www.pvp.nl**

6. Meer informatie

Hebt u na het lezen van deze informatie nog vragen over de voorwaardelijke machtiging, dan kunt u uw behandelaar om informatie vragen. Ook de patiëntenvertrouwenspersoon kan u informatie en advies geven.